23.3.2017

Dnro:
538/04/2017

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys postilain muuttamiseksi HE 272/2016 vp

Viestintäviraston täydentävä lausunto

Viestintävirasto oli 17.3.2017 kuultavana liikenne- ja viestintävaliokunnassa, jossa virastoa pyydettiin toimittamaan kirjallista lisäselvitystä kysymyksistä, joita ei ehditty tarkemmin käsitellä. Viestintävirasto toteaa lisäselvityksenään seuraavan.

Osoiterekisteritietojen luovuttaminen välttämätöntä kirjemarkkinoiden toimivuudelle

Viestintävirasto pitää erittäin tärkeänä sitä, että hallituksen esityksessä ehdotettu osoiterekisteritietojen luovuttamista koskeva sääntely toteutuu. Osoiterekisteritietojen luovutusta koskeva ehdotettu sääntely on välttämätöntä varmistamaan kirjeiden jakelun virheettömyys ja kirjesalaisuus markkinoilla, joilla toimii useita postiyrityksiä.

Ehdotuksessa Posti velvoitettaisiin luovuttamaan osoiterekisteritiedot avoimin ja syrjimättömin ehdoin. Luovutuksesta saisi periä enintään ns. irrottamiskustannukset. Nyt voimassa olevan lain mukaan hinnan tulee olla kustannussuuntautunut.

Kustannussuuntautunut hinta pitää sisällään irrottamiskustannusten lisäksi osoiterekisterin ylläpidosta aiheutuvia kustannuksia. Hinnoittelumalli on käytännössä johtanut uusien postiyritysten kannalta korkeisiin hintoihin. Tästä syystä uudet postiyritykset toimivatkin pääasiassa omien rekistereidensä pohjalta. Tällöin tiedot mm. osoitteenmuutoksista tai jakelun keskeytyksistä eivät välity riittävän tehokkaasti kaikille postiyrityksille, mikä on jo käytännössä johtanut postinjakelun virheisiin. Lisäksi velvoite kustannussuuntautuneeseen hintaan on hallinnollisesti erittäin raskas eikä hintaerimielisyyksiin ole saatavissa virheettömän postikulun tai postimarkkinoiden kehittymisen kannalta riittävän nopeita ratkaisuja.

Viestintävirasto
Kommunikationsverket
Finnish Communications Regulatory Authority

Itämerenkatu 3 A
PL 313
00181 Helsinki
Puhelin 0295 390 100
www.viestintävirasto.fi

Östersjögatan 3A
PB 313, FI-00181
Helsingfors, Finland
Telefon +358 295 390 100
www.kommunikationsverket.fi

Itämerenkatu 3A
P.O. Box 313, FI-00181
Helsinki, Finland
Telephone +358 295 390 100
www.ficora.fi

Uusien postitoimijoiden valvonta

Valiokunnassa esitettiin kysymys siitä, pystyykö Viestintävirasto valvomaan myös uusia postiyrityksiä.

Viestintäviraston postitoimintarekisterissä on tällä hetkellä 15 postiyritystä, joista 13 on ilmoittanut aloittaneensa kirjeiden jakelutoiminnan vuoden 2016 lopulla tai tämän vuoden alkupuolella. Valtaosa uusista postiyrityksistä toimii yhdessä omistamansa Jakeluyhtiö Suomen kautta, joka toimii jakelupalveluiden myynti- ja markkinointiyhtiönä.

Postilain keskeinen tarkoitus on turvata postin yleispalvelun saatavuus koko maassa. Siten postilain säännöksistä valtaosa koskee yleispalvelun tarjontaa. Esimerkiksi kirjeiden keräily- ja jakelutiheydelle, kirjeiden kulkunopeudelle tai asiointipisteille on asetettu vain yleispalvelukirjeitä koskevia velvoitteita. Muiden kirjepalveluiden osalta palvelun sisältö ja laatu määräytyvät postiyritysten ja niiden asiakasyritysten välisissä kaupallisissa sopimuksissa. Viestintäviraston valvontatehtävät perustuvat postilakiin, joten valvontatoiminta keskittyy erityisesti yleispalvelun saatavuutta ja laatua koskevaan valvontaan. Valvonnan kohteena on siten pääasiallisesti yleispalvelun tarjoaja eli Posti Oy.

Muiden markkinoilla toimivien postiyritysten valvonnassa on keskeistä varmistaa, että kirjesalaisuus toteutuu. Tämä edellyttää, että postiyrityksillä on käytössään mahdollisimman ajantasaiset osoitetiedot, minkä parhaiten varmistaa osoiterekisteritietojen luovutusta koskevien säännösten uudistaminen. Lisäksi uusien postiyritysten on huolehdittava, että lähetykset merkitään oikein ja virheellisesti jaettujen lähetysten palautuksille ja käsittelylle on luotu riittävät ja toimivat prosessit.

Ennen postitoiminnan aloittamista syksyllä 2016 Viestintävirasto on käynyt uusien postiyritysten kanssa läpi niiden toimintaa keskeisesti sääntelevät postilain velvoitteet. Uusien postiyritysten valvonnassa Viestintävirasto keskittyy tänä vuonna varmistamaan, että jakelua koskevat prosessit vastaavat postilain vaatimuksia. Viestintävirasto pyrkii edistämään yritysten välisen yhteistyön kehittämistä jakelun keskinäisten ongelmatilanteiden selvittämiseksi sekä postinsaajien informoimiseksi alueella toimivista postiyrityksistä. Viestintävirasto selvittää myös mahdollisia yksittäisiä ongelmia uusien postiyritysten jakelussa samoin kuin Posti Oy:n toiminnan osalta. Parhaillaan selvityksessä on yksi tällainen tilanne uuden postiyrityksen osalta.

Postinumeroalueiden hallinnointi

Valiokunnassa nostettiin myös esille Ruotsin postinumeroalueiden hallinnointia koskeva sääntely. Ruotsissa postinumerojärjestelmän ylläpito ja hallinnointi osoitetaan Post- och telestyrelsen (PTS) määräyksellä yhdelle postitoimijoista. Käytännössä tehtävää hoitaa PostNord. Sääntely vastaa tältä osin Suomen sääntelyä.

Ruotsin postilain mukaan Ruotsin Postin on saatava muille kuin yksittäisiä vastaanottajia koskeville postinumeromuutoksille PTS:n hyväksyntä. Muiden postiyritysten tai kuntien on mahdollista pyytää muutosta postinumerojärjestelmään, jos muutokselle on erityinen syy. Tällainen syy voi olla esimerkiksi postiyrityksen tehokas lajittelu ja jakelu. Ennen muutosten hyväksymistä on kuultava muita postiyrityksiä sekä muita intressiryhmiä. Käytännössä postinumeromuutokset tehdään kuitenkin PostNordin johdolla kokoontuvassa postinumeroneuvostossa. Postinumeroneuvosto ei perustu lakiin.

Viestintäviraston käsityksen mukaan postinumerojärjestelmän hallinnointia koskevilla säädöksillä ei olisi vaikutuksia nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen. Viestintäviraston tehtävänä olisi ehdotuksen mukaan määritellä kilpailutettavat alueet. Tarkastelussa käytettävät alueet täsmentyvät vasta, kun Viestintävirasto on saanut käyttöönsä riittävät tiedot varhaisjakeluverkoista.

Mikäli postinumeroalueiden hallinnointiin halutaan muutoksia, Viestintäviraston näkemyksen mukaan mallin tulisi olla hallinnollisesti kevyt. Postinumeroalueisiin mahdollisesti tarvittavien muutosten toteuttaminen tulisi olla mahdollista siten, ettei hallinnointi kuormita kohtuuttomasti hallintoviranomaisia tai alalla toimivia postiyrityksiä. Tarvittavat muutokset tulisi myös olla toteutettavissa tehokkaasti. Viestintäviraston näkemyksen mukaan postinumeroalueita koskevat erilaiset intressit olisi ensisijaisesti ratkaistava alan itsesääntelyn kautta. Lainsäädäntöä tulisi harkita vasta siinä tilanteessa, ettei mahdollisia ongelmia pystytä ratkaisemaan itsesääntelyn keinoin.

Viestintäviraston osallistuminen postilain valmisteluun

Valiokunnassa esitettiin kysymys siitä, miten Viestintävirasto on osallistunut postilakiin ehdotettavien muutosten valmisteluun.

Viestintävirasto keskustelee säännöllisesti liikenne- ja viestintäministeriön asiantuntijoiden kanssa postilain toimivuudesta ja tuo lain valvonnassa saamansa kokemukset ministeriön tietoon. Lisäksi ministeriö pyysi ennen käsittelyssä olevan HE:n valmistelun aloittamista Viestintävirastoa arvioimaan, millaisia muutoksia postilakiin tulisi tehdä. Valmistelun edetessä ministeriön ja viraston asiantuntijat keskustelivat suunniteltujen muutosten vaikutuksista ja eri vaihtoehdoista.

Viestintävirasto ei osallistu lakiesitysten valmisteluun eikä lainmuutoksiin liittyvään poliittiseen keskusteluun, mutta tuo lakeja soveltaessa kertyneen asiantuntemuksensa päätöksentekijöiden käyttöön. Viestintäviraston mielestä tämä yhteistyö toimi hyvin myös nyt käsittelyssä olevaa postilain uudistusta valmisteltaessa.

Pääjohtaja Kirsi Karlamaa

Johtaja Johanna Juusela